

INSON HUQUQLARI VA ERKINLIKLARINI HIMOYA QILISHNING SAMARALI MEXANIZIMI

“Alfraganus University

Filologiya fakulteti Ingliz tili yo'nalishi

2-bosqich talabasi

Muhammadova Zilola Axmadjon qizi

Ilmiy rahbar: Ziyatova Barno

Anotatsiya: Ushbu maqolada bugungi kunda insonning davlat bilan munosabatidagi huquqiy maqomini, iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va madaniy sohalaridagi imkoniyatlari hamda da'volarini tavsiflovchi tushuncha. Inson huquqlarini erkin va samarali tarzda amalga oshirish fuqarolik jamiyati va huquqiy davlatning asosiy belgilaridan ekanligini ilmiy jihatdan ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Inson huquqlari, fuqarolar tinchligi, fundamental huquqlar, insonparvarlik g'oyalari.

KIRISH

Inson huquqlari irqi, dini, milliy-ijtimoiy kelib chiqish, qayerda tug'ilishi va boshqa har qanday holatidan qat'i nazar, barcha insonlarga xos bo'lgan huquqlardir. Ularning me'yorlari odamlarni qadr-qimmat, erkinlik, tenglik, adolat va tinchlik bilan yashashga imkon beradi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining Muqaddimasida O'zbekiston xalqi inson huquqlariga va davlat suvereniteti g'oyalariga sodiqligini tantanali ravishda e'lon qilib, hozirgi va kelajak avlodlar oldidagi yuksak mas'uliyatini anglagan holda, o'zbek davlatchiligi rivojining tarixiy tajribasiga tayanib, demokratiya va ijtimoiy adolatga sadoqatini namoyon qilib, xalqaro huquqning umume'tirof etilgan qoidalari ustunligini tan olgan holda, respublika fuqarolarining munosib hayot kechirishlarini ta'minlashga intilib, fuqarolar tinchligi va milliy totuvligini ta'minlash maqsadida insonparvar demokratik huquqiy davlat barpo etish vazifasi qo'yilganligi aytib o'tilgan.

Hozirgi dunyoda inson huquqlari yetakchi o'rinni egallashi umume'tirof etilgan dalildir. Inson huquqlari masalasining har qanday sivilizatsiyalashgan, adolatli fuqarolik jamiyatini qurishdagi rolini kamaytirib O'zbekiston Respublikasi inson huquqlari bo'yicha 80 dan ortiq xalqaro hujjatlarga, jumladan Birlashgan Millatlar Tashkilotining (keyingi o'rinlarda — BMT) 6 ta asosiy shartnomaci va 4 ta fakultativ protokoliga qo'shilgan bo'lib, ularning amalga oshirilishi yuzasidan BMTning Inson huquqlari bo'yicha kengashi va shartnomaviy qo'mitalariga muntazam ravishda milliy ma'ruzalarni taqdim etib kelmoqda.

Inson huquqlari yer yuzida hayotning to'laqonliligini belgilaydi hamda millatlar madaniyatlarining ajralmas qismi, insoniyat ma'naviy-huquqiy ideallarining eng yuqori darajada ko'rinishi bo'lib xizmat qiladi. Shuning uchun ham, hozirgi zamon dunyosining ma'naviy qadriyatlari orasida umume'tirof etilgan inson huquqlari eng muhim o'rinlardan birini egallaydi. BMT Nizomi va xalqaro konvensiyalarda hamda dunyoning turli mamlakatlari konstitutsiyalarida mustahkamlangan inson huquqlari fundamental va ajralmas huquqlar sifatida ongimizga singib bormoqda.

"Inson" tushunchasi yaqindagina yuridik fanlarga kiritilgan bo'lib, u aynan inson huquqlarini ham milliy, ham xalqaro darajada tan olinishi bilan bog'liqdir. "Bizning fikrimizcha, — deydi professor A.X. Saidov, — "umume'tirof etilgan inson huquqlari" atamasi xalqaro hujjatlar ahamiyatini "xalqaro standartlar" atamasidan kam bo'lmagan darajada aks ettiradi", chunki ular davlatlararo darajada ishlab chiqiladi, davlatlararo hamkorlikni tartibga solishga mo'ljallanadi, o'z yurisdiksiyasi doirasida inson huquqlariga hurmatni ta'minlab bera olmaydigan ahvolda qolgan, o'z xalqi va xalqaro hamjamiyat oldida inson huquqlariga rioya etish yuzasidan javobgarlikka tortiluvchi davlatga nisbatan yo'naltiriladi"

Tadqiqot ishini amalga oshirishda rivojlangan mamlakatlarda inson huquqlari sohasidagi ishlarni tashkil etishni, moliyalashtirish modellarini tahlil qilish, statistik, solishtirma, empirik usullaridan foydalangan holda xorij mamlakatlarda inson huquqlari sohasidagi tajribalaridan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari o'rganilgan.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, inson huquqlari bo'yicha ta'lim, odamlarni himoya qiladigan qonunlarga ega bo'lish kabi muhimdir. Odamlar inson huquqlari nima ekanligini va qanday standartlar mavjudligidan xabardor bo'lgandagina uzoq muddatli taraqqiyotga erishish mumkin. Mamlakatimizda inson huquq va erkinliklarini ta'minlash yuzasidan olib borilayotgan islohotlar dunyo hamjamiyati tomonidan munosib e'tirof etilmoqda. Bu O'zbekiston tarixda birinchi marta BMTning Inson huquqlari bo'yicha kengashiga o'z guruhidagi davlatlar orasida eng ko'p ovoz bilan saylanishida yaqqol isbotini topdi. O'zbekistonning bu nufuzli organga saylanishi uning inson huquqlari sohasidagi barqaror sa'y-harakatlari e'tirofi, xalqaro miqyosda tan olinishidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi adliya vazirligi: Vazirlik faoliyati / Vazirlikning boshqarmalari / Inson huquqlarini himoya qilishi boshqarmasi.
http://www.minjustuz.ru/uz/gcontent.scm_groupId=4140§ionId=4190&contentId=2626.html
2. Inson huquqlarini ta'minlash — bosh maqsadimiz.
<https://constitution.uz/oz/pages/maqola55>
3. Inson huquqlari va erkinliklarini himoya qilishning samarali mexanizmi.
<https://constitution.uz/oz/pages/maqola>